

УДК [343.982.32:351.741](477)

МІТРУХОВ ПАВЛО МИКОЛАЙОВИЧ

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності

та розкриття злочинів факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИРІШЕННЯ ОКРЕМИХ ПРОБЛЕМ ВСТАНОВЛЕННЯ НЕВПІЗНАНИХ ТРУПІВ ТА РОЗШУКУ ЛЮДЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Згідно Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 в Україні введено воєнний стан [1]. Робота поліцейських в цей період є надзвичайно актуальною для сучасної України.

Серед сучасних науковців певні проблеми встановлення невідомих трупів та розшуку людей в своїх роботах розглядали Бдайцієва Х.М. [2], Береговець Я.Р. [3], Припхан І.І. [2] та ін. Однак, їх роботи мають деякі прогалини, заповненню яких будуть присвячені ці тези.

В умовах воєнного стану поліцейські, а в своїй більшості оперативні працівники, зіштовхнулися з великою кількістю осіб, зниклих безвісти та невідомих трупів на території обслуговування, певна кількість яких досі не розшукана і не встановлена. Так, у період з 24.02.2022 р. по 22.11.2023 р. залишаються облікованими 5565 невідомих трупів. У цей же період залишаються облікованими 32753 особи зниклих громадян та дітей [4]. Починаючи з 1 травня 2023 р. запрацював Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, до якого вже внесено близько 28 тисяч жителів України та зареєстровано 5475 звернень щодо видачі витягів [4; 5; 6]. Однак, робота вказаного реєстру зведена до видачі витягів і проблемним залишається пошук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин по фотозображенням облич в цьому реєстрі у зв'язку із їх відсутністю (не наповненістю).

Що стосується сервісу МВС України «Невпізнані трупи», то із 5565 вищевказаних невідомих трупів також не має жодних фотографій таких осіб. Відповідно до інформації сервісу МВС України «Зниклі громадяни та діти» обліковано 32753 особи. Із них: зниклі громадяни – 30729, діти – 2024. У сервісі МВС України «Особа, яка переховується від органів влади» – 11454 особи. Сервіс МВС України «Особа, що не може надати про себе відомостей внаслідок хвороби або неповнолітнього віку» обліковує 3 особи [4]. Однак, не у всіх цих розшукових обліках МВС є фотокартки обличчя облікованих осіб. Разом з тим, у вказаних сервісах і реєстрі відсутні ДНК-профілі невідомих трупів людей, осіб, зниклих безвісти та інших розшукуваних осіб.

Для вирішення вищевказаних проблем вважаємо за доцільне наповнити Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин та всі вищевказані сервіси МВС України ДНК-профілями, фотозображеннями обличчя таких осіб та іншою необхідною інформацією для проведення порівнянь між собою. Також Єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин доцільно зробити з відкритими обліками. Там повинні міститися анкетні дані кожної особи, дата, місце, обставини зникнення, опис особи, її особливі прикмети, контактні телефони близьких осіб, ініціаторів розшуку (такі ж контактні телефони слід зазначати і в сервісах МВС України «Невпізнані трупи», «Зниклі громадяни та діти» тощо) фотозображення обличчя особи, ДНК-профіль тощо. Це необхідно зробити не тільки для проведення порівняльних досліджень наявної інформації, а також для того якщо хтось впізнає по фото, прикметах чи іншій інформації особу зміг зателефонувати за вказаними номерами та повідомити про це із метою подальшого встановлення даних і місцезнаходження невідомого трупа чи розшукуваної особи.

Однією з проблем досі залишається встановлення невідомих трупів за допомогою розклеювання інформаційних листів на вулиці (із фотозображенням невідомого трупа і іншою необхідною інформацією з місця його виявлення), подворових та поквартирних обходів із пред'явленням фотозображення особи, що встановлюється. Це пов'язано із тим, що фото може побачити вагітна жінка,

вразлива особа, особа зі слабкою психікою, дитина тощо. Якщо при пред'явленні фото на подворових та поквартирних обходах це можна зробити вибірково, тобто візуально відсіюючи вагітних жінок, дітей, осіб зі слабкою психікою, вразливих осіб тощо, то при розклеюванні інформаційних листів на вулиці це зробити неможливо, а тому на практиці це і не робиться. Також на подворових та поквартирних обходах особу доцільно перевірити і підготувати до перегляду фото звичайними запитаннями (чи боїтесь Ви трупів? Чи можете подивитись фото невідомого трупа для впізнання особи? У вас на районі (селі) знайдено невідомого трупа, подивіться будь-ласка фото, може ви знали цю особу при житті? Може ця особа тут мешкала? тощо). Саме тому використання відкритих ресурсів МВС України в мережі «Інтернет» з фотозображеннями невіданих трупів, осіб, зниклих безвісти та інших розшукуваних категорій (з мінімальною автоматичною перевіркою від вільного доступу до ресурсів МВС України дітей, з захистом зображень від копіювання, а також попередженням неповнолітніх, вагітних жінок, вразливих та осіб зі слабкою психікою про такий ресурс) має свої переваги перед проведенням подворових та поквартирних обходів з фотозображеннями людини невідомого трупа, особи, зниклої безвісти та інших розшукуваних категорій. Відсіювання інформації за допомогою таких ресурсів забезпечить ідентифікацію вказаних осіб, буде економити час оперативних працівників на пошукові заходи, а у разі відсутності будь-якої інформації вкаже на необхідність більш ретельно акцентувати увагу на інших заходах по встановленню невідомого трупа та розшуку людей.

Наразі на практиці проблемним є ведення та використання розшукових обліків інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі – система ІНП) де фотозображення облич та ДНК-профілі також є не по всіх невіданих трупах людей та розшукуваних особах. Втім, звернення оперуповноважених до відкритих сервісів МВС України не надасть належних результатів у зв'язку із їх незаповненістю необхідною інформацією.

Окремо слід відмітити, що в системі ІПНП (а також у всіх раніше вказаних сервісах МВС України) відсутнє автоматичне та автоматизоване порівняння фотозображень, ДНК-профілів і іншої інформації по всіх категоріях розшукуваних осіб між собою (особливо осіб, зниклих безвісти із невідомими трупами людей) на ідентичність. Для вирішення цієї проблеми, вважаємо за необхідне впровадити програмне забезпечення в систему ІПНП (а також у вищевказані сервіси МВС України) до можливостей проведення системою автоматичних та автоматизованих порівнянь (ідентифікації) наявної в них інформації. Наприклад, фотозображень облич, ДНК-профілів, наявних даних та іншої інформації невідомих трупів із фотозображеннями облич, ДНК-профілями, анкетними даними та іншою інформацією серед всіх категорій розшукуваних осіб (особливо осіб, зниклих безвісти).

Також доцільно, щоб нове програмне забезпечення здійснювало автоматичне та автоматизоване порівняння – ідентифікацію вищевказаних анкетних даних, фотозображень, ДНК-профілів не тільки в межах сервісів МВС України, а і з усіма відкритими джерелами інформації в мережі «Інтернет». За виключенням системи ІПНП, наразі її робота із проведення порівнянь можлива лише в межах роботи цієї системи. Саме тому доцільним є внесення інформації і впровадження нового програмного забезпечення з можливостями проведення автоматичного та автоматизованого порівняння у раніше вказані сервіси МВС України. Такі самі інноваційні впровадження потребують і інші обліки МВС України (особливо сервіси МВС України: «Зброя у розшуку», «Транспортні засоби у розшуку», «Культурні цінності», «Мобільні телефони» [4] тощо).

З метою ідентифікації невідомих трупів, осіб, зниклих безвісти та інших категорій розшукуваних осіб за допомогою спеціальних програм із розпізнавання облич слід вносити до баз (банків) даних фотозображення облич невідомих трупів, осіб, зниклих безвісти та інших розшукуваних осіб високої якості із відкритими очима.

Що стосується відбитків пальців рук, то вважаємо не доцільним вносити їх у відкриті обліки МВС України, а вважаємо за необхідне залишити в окремих обліках вдосконалюючи їх роботу.

Отже, підсумовуючи викладене, слід зазначити, що вирішення вищевказаних проблем забезпечить більш якісну роботу оперативних підрозділів по встановленню осіб невідомих трупів та розшуку людей в умовах воєнного стану в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

2. Припхан І.І., Бдайцієва Х.М. Окремі правові аспекти ідентифікації невідомих трупів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2021 № 3. С. 207-211. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/252767/250086>

3. Береговець Я.Р. Важливість загальнообов'язкового дактилоскопіювання населення в розкритті злочинів і встановленні осіб невідомих трупів // *Актуальні питання досудового розслідування та тенденції розвитку криміналістичної методики* : зб. тез доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 21 лист. 2018 р.). Харків, 2018. С. 30–32. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/21_11_2018/pdf/12.pdf

4. Сервіси / Міністерство внутрішніх справ України. URL: <https://wanted.mvs.gov.ua/>

5. Укрінформ / Мультимедійна платформа іномовлення України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3775788-reestr-zniklih-bezvisti-za-osoblivih-obstavyn-nalicye-28-tisac-osib-mvs.html>

6. Урядовий портал / Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yedynyi-reiestr-znyklykh-bezvisty-za-osoblyvykh-obstavyn-shcho-potribno-znaty-dlia-otrymannia-vytiahu>